

« zurück blättern vor »

KONWISARZ subst. m., ab 1472; auch *konwisar*; ‘Metallgießer’ – ‘Iudwisarz’: 1486 ACL I 1583, SSNO *Present(e)... Iohanne Convissar, viccari(o)*. o 1498 AcLeop II nr 1804, STP *Honesta Margaretha Helcznarowna consors Nicolai convissar*. o 1532 BartBydg 62b, SPXVI *Fusarius, convissarz*. o 1544 LibMal 78, SPXVI *Item wkracowye v Pawla Conuiffara quarthą cząnową vkradł*. o 1564 MĄCZ 139c *konwifar Fusor pocularius Który konwie leye*. o 1781–1782 Kluk Kop.2 198, L *Konwisarze z cyny różne rzeczy leią*. o (1826–1837) 1963 Magier 103 *Późniejszy handel książg utrzymywał się [...] u Kocha, dawniej konwisarza, a potem księgarza*. o 1843–1855 Moracz.Dzieje VI 73, DOR *Jeżeli cech był połączony z kilku rzemioł np. konwisarzy, ludwisarzy i introligatorów, to każde rzemioło miało swego starszego w radzie bractwa*. o [arch.] 1896 SRG 233, DOR *Wśród ludwisarzy odróżniano konwisarzy, który głównie zajmowali się odlewaniem z cyny i miedzi naczyń domowych, a zwłaszcza konwi*. – (SŁA), STP, SPXVI, MĄCZ, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR (przestarz.). o **Var:** *konwisar* subst. m., 1498 AcLeop II nr 1804, STP o [LBel.] 1544 LibMal 78, SPXVI – (SŁA), STP, SPXVI; *konwisarz* subst. m., 1532 BartBydg 62b, SPXVI o [LBel.] 1896 SRG 233, DOR – (SŁA), STP, SPXVI, MĄCZ, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR (przestarz.). o **Etym: 1)** mhd. *kannen-giezer* subst. m., ‘Zinngießer’, LEX. **2)** nhd. *Kanngießer* subst. m., ‘Zinngießer’, GRI. o **Konk:** ↑ *Iudwisarz*. o **Der:** *konwisarka* subst. f., ‘Frau eines Zinngießers; Frau, die Zinngießerprodukte verkauft’, 1472 AGZ XV 1008, SSNO, zuerst geb. L; *konwisarski* adj., [hapax] 1564 Mącz 139c, SPXVI *Fusoria, Konwifarskie rzemieństwo*. Zuerst geb. MĄCZ; *konwisarczyk* subst. m., ‘Zinngießergeselle’, zuerst geb. L; *konwisarstwo* subst. n., ‘das Zinngießerhandwerk’, zuerst geb. L. ❖ Die phonetisch–phonologischen Daten weisen darauf hin, daß das Wort direkt aus dem Deutschen ins Polnische übernommen wurde. Zwar stammen die letzten Belege bei DOROSZEWSKI aus historischen Werken über das 15.–17. Jh., dennoch ist *konwisarz* im 19. Jh. noch gebräuchlich, während der Beruf langsam ausstirbt: 1862–64 (nach Bender 1973, 306) gibt es in Lublin nur noch einen *konwisarz*. ENCLW (1898) 1905 hat nur das Stichwort *konwisarstwo* – przemysł zajmujący się odlewaniem i obrabianiem wyrobów z cyny [usw.]. Der Wandel von dt. /-g-/ zu poln. /-v-/ wird allgemein auf den Einfluß von poln. *konew* ‘Kanne, Krug’ (SŁAWSKI SE) zurückgeführt, vgl. den Beleg aus MĄCZYŃSKI. Die polnische Form geht auf das bei LEXER nicht gebuchte mhd. *konngiesser* / *kanngiesser* zurück. Aus Krakau ist 1421 *Sigismundus Kongisser*, 1485 *Kangisser* belegt (SSNO).

« zurück blättern vor »